

DOMSTOLENS DOM (sjätte avdelningen)
av den 8 december 1987*

I mål 144/86

har Corte suprema di cassazione i Rom till domstolen gett in en begäran om förhandsavgörande enligt protokollet av den 3 juni 1971 om domstolens tolkning av konventionen av den 27 september 1968 om domstols behörighet och om verkställighet av domar på privaträttens område, i det mål som pågår vid den nationella domstolen mellan

Gubisch Maschinenfabrik KG, med säte i Flensburg,

och

Giulio Palumbo, Rom.

Begäran avser tolkningen av artikel 21 i konventionen av den 27 september 1968 om domstols behörighet och om verkställighet av domar på privaträttens område (EGT L 299, s. 32, fransk version; vid tidpunkten för översättningen hade Sverige ännu inte tillträtt konventionen),

DOMSTOLEN (sjätte avdelningen)

sammansatt av avdelningsordförandena O. Due och G. C. Rodríguez Iglesias samt domarna T. Koopmans, K. Bahlmann och C. Kakouris,

generaladvokat: G. F. Mancini,

justitiesekreterare: avdelningsdirektören H. A. Rühl,

som beaktat yttrandena från

* Rättegångsspråk: italienska.

- Gubisch Maschinenfabrik, genom advokaten E. Meissner under det skriftliga förfarandet,
- Förbundsrepubliken Tysklands regering, genom C. Böhmer under det skriftliga förfarandet,
- Italiens regering, genom O. Fiumara under det skriftliga förfarandet,
- Europeiska gemenskapernas kommission, genom G. Berardis under det skriftliga och muntliga förfarandet,

som beaktat förhandlingsrapporten och vad som förekommit vid den muntliga förhandlingen den 19 mars 1987, och

som hört generaladvokatens förslag till avgörande, framlagt vid sammanträde den 11 juni 1987,

meddelar följande

dom

- 1 Genom beslut av den 9 januari 1986, som inkom till domstolen den 12 juni 1986, har Corte suprema di cassazione i enlighet med protokollet av den 3 juni 1971 om domstolens tolkning av konventionen av den 27 september 1968 om domstols behörighet och om verkställighet av domar på privaträttens område (nedan kallad konventionen) ställt en fråga om tolkningen av artikel 21 i konventionen.
- 2 Frågan har uppkommit i en tvist mellan bolaget Gubisch Maschinenfabrik KG, med säte i Flensburg (Förbundsrepubliken Tyskland), och Giulio Palumbo, Rom, rörande giltigheten av ett köpeavtal. Giulio Palumbo hade väckt talan mot Gubisch vid Tribunale di Roma med yrkande om att avtalet skulle förklaras sakna verkan eftersom hans anbud hade återkallats innan det kommit Gubisch till handa för accept. I andra hand yrkade han att avtalet skulle förklaras ogiltigt på grund av bristande accept eller, i sista hand, att det skulle hävas, eftersom Gubisch inte levererat i rätt tid.
- 3 Gubisch å sin sida hävdade att Tribunale di Roma enligt artikel 21 i konventionen saknade behörighet, eftersom Gubisch tidigare väckt talan vid Landgericht i Flensburg om fullgörelse av Giulio Palumbos prestation enligt det ovan nämnda avtalet, det vill säga betalning för den köpta maskinen.

4 Sedan Tribunale di Roma underkänt invändningen om litispændens grundad på artikel 21 i konventionen, överklagade Gubisch till Corte suprema di cassazione, som förklarade målet vilande och ställde följande tolkningsfråga till domstolen:

”Innefattar begreppet litispændens i artikel 21 i Brysselkonventionen av den 27 september 1968 det fallet att en avtalspart vid en domstol i en konventionsstat yrkar ogiltigförklaring (eller i vart fall hävning) av avtalet, medan den andra parten i samma avtal vid en domstol i en annan konventionsstat kräver fullgörrelse av avtalet?”

5 För en utförligare redogörelse för de faktiska omständigheterna, rättegångens förlopp och de till domstolen ingivna skriftliga yttrandena hänvisas till förhandlingsrapporten. Handlingarna i målet i dessa delar återges i det följande endast i den mån domstolens argumentation kräver det.

6 För att svara på frågan måste först fastställas om de begrepp som används i artikel 21 i konventionen för att beskriva när det föreligger ”litispændens” – en term som endast förekommer i rubriken till avsnitt 8 i avdelning II – skall tolkas autonomt eller anses hänvisa till endera konventionsstatens nationella lagstiftning.

7 Såsom domstolen redan gjort i sin dom av den 6 oktober 1976 (Tessili, 12/76, Rec. s. 1473) skall härvid understrykas att ingetdera alternativet nödvändigtvis utesluter det andra, eftersom det lämpliga valet endast kan göras särskilt för varje bestämmelse i konventionen för att säkerställa konventionens fulla verkan i förhållande till målen i artikel 220 i EEG-fördraget.

8 I samband härmed skall det erinras om att konventionen enligt preambeln, vilken delvis återger ovan nämnda artikel 220, syftar bland annat till att underlätta erkännande och verkställighet av rättsliga avgöranden, samt till att inom gemenskapen förstärka rättsskyddet för de personer som är etablerade där. Artikel 21 ingår tillsammans med artikel 22 om mål som har samband med varandra i avsnitt 8 i avdelning II i konventionen, genom vilket avsnitt man – för att tillgodose intresset av god rättskipning i gemenskapen – söker hindra att parallella processer handläggs samtidigt vid olika konventionsstaters domstolar och eventuellt resulterar i oförenliga domar. Dessa bestämmelser syftar således till att redan från början så långt möjligt förhindra att det uppkommer sådana situationer som anges i artikel 27.3, dvs. att man

vägrar erkänna en dom eftersom den är oförenlig med en dom som har meddelats i en tvist mellan samma parter i den stat där domen görs gällande.

9 I sin dom av den 30 november 1976 (De Wolf, 42/76, Rec. s. 1759) har domstolen för övrigt bekräftat betydelsen av dessa konventionens mål även utöver det egentliga området för litispændens, när den uttalade att det skulle vara oförenligt med innehållet i artiklarna 26 ff. om erkännande av domar att ta upp en talan till sakprövning om den rör samma sak och gäller samma parter som en talan som redan avgjorts av en domstol i en annan konventionsstat.

10 Å andra sidan skall det anmärkas att begreppet litispændens inte är detsamma i alla konventionsstaternas rättsordningar och att man, som domstolen konstaterade i sin dom av den 7 juni 1984 (Zelger, 129/83, Rec. s. 2397), inte kan härleda något gemensamt litispændensbegrepp ur en sammanställning av de olika relevanta nationella bestämmelserna.

11 Med hänsyn till konventionens ovan angivna mål och till den omständigheten att man i artikel 21 inte hänvisar till begreppet litispændens enligt konventionsstaternas olika nationella rättsordningar utan anger flera materiella förutsättningar som led i en definition, måste den slutsatsen dras, att de begrepp som används i artikel 21 för att definiera litispændens skall anses vara autonoma.

12 Detta strider inte mot den ovan angivna domen av den 7 juni 1984 i vilken domstolen uttalade, att frågan om vid vilken tidpunkt förutsättningarna föreligger för att en talan skall anses slutgiltigt väckt i den mening som avses i artikel 21 måste bedömas och avgöras för varje domstol enligt reglerna i den domstolens egna nationella lagstiftning. Detta resonemang grundas nämligen på att det i artikeln saknas uppgifter om tillämpliga processuella formföreskrifter, eftersom syftet med konventionen inte är att harmonisera dessa formföreskrifter, vilka är nära knutna till utformningen av domstolsförfarandet i de olika staterna. Resonemanget kan därför inte vara prejudicerande för tolkningen av det materiella innehållet i förutsättningarna för litispændens enligt artikel 21.

13 Frågan om en processuell situation som den i målet föreliggande omfattas av artikel 21 måste således avgöras med hänsyn tagen till ovan angivna syften och med sikte på att säkerställa sammanhanget mellan bestämmelserna i artiklarna 21 och 27.3. Omständigheterna i det nu aktuella målet utgörs av att en part har väckt talan vid en domstol i första instans med yrkande om

fullgörelse av en prestation enligt ett internationellt köpeavtal och att häremot sedan ställs en talan av den andra parten i en annan konventionsstat med yrkande om ogiltigförklaring eller hävning av samma avtal.

- 14 Härvid kan först slås fast att artikel 21 enligt sin lydelse är tillämplig i de fall parterna i två tvister är desamma och talan rör samma sak, några ytterligare villkor ställs inte. Även om den tyska versionen av artikel 21 inte uttryckligen skiljer mellan begreppen "föremål" och "grund", skall den uppfattas på samma sätt som de andra språkversionerna, som alla innehåller denna skillnad.
- 15 Den processuella situation som föranlett tolkningsfrågan kännetecknas av att samma parter i olika konventionsstater är indragna i två tvister som har samma "grund", dvs. samma avtalsförhållande. Problemet består alltså i att avgöra om dessa två tvister har samma "föremål" när, som i det första fallet, talan avser fullgörelse av avtalet och i det andra fallet att detta skall förklaras ogiltigt eller hävas.
- 16 Särskilt när det som i förevarande fall rör sig om internationellt köp av lösa saker är det tydligt att talan om fullgörelse av avtalet syftar till att detta skall få verkan, och att talan om ogiltigförklaring eller hävning syftar till att det skall bli verkningslöst. Kärnan i båda tvisterna är således om avtalet är bindande. Om yrkandet om ogiltigförklaring eller hävning kommer sist kan detta till och med anses som enbart en invändning mot det första yrkandet, framförd som en fristående talan inför en domstol i en annan konventionsstat.
- 17 Under sådana processförhållanden måste man konstatera att de två tvisterna har samma föremål, då detta begrepp inte kan begränsas till formellt lika yrkanden.
- 18 Om de tvistiga frågorna angående ett och samma internationella köpeavtal i ett fall som detta inte avgjordes av enbart den domstol där talan om fullgörelse är anhängig och där talan först har väckts, kan den part som för talan om fullgörelse av avtalet riskera att en dom till hans förmån vägras erkännande enligt artikel 27.3, och detta trots att svarandens eventuella invändning om att avtalet inte var bindande inte hade godtagits. Det kan nämligen inte råda någon tvekan om att erkännande av en dom om fullgörelse av ett avtal, som meddelats i en konventionsstat, skulle vägras i den stat där domen görs gällande, om det förelåg en dom om ogiltigförklaring eller hävning av samma avtal från en domstol i den staten. Ett sådant resultat, som skulle begränsa verkningarna av varje dom till dess nationella territorium, skulle

strida mot syftet med konventionen, nämligen att på varje rättsområde inom gemenskapen stärka rättsskyddet och att underlätta erkännandet i varje konventionsstat av domar som meddelats i andra konventionsstater.

- 19 Svaret till den nationella domstolen blir därför att begreppet litispens i artikel 21 i konventionen av den 27 september 1968 innefattar det fall att en part väcker talan vid en domstol i en konventionsstat med yrkande om ogiltigförklaring eller hävning av ett internationellt köpeavtal medan en talan om fullgörelse av samma avtal, som väckts av den andra parten, är anhängig vid en domstol i en annan konventionsstat.

Rättegångskostnader

- 20 De kostnader som har förorsakats Förbundsrepubliken Tysklands regering, Italiens regering och Europeiska gemenskapernas kommission, som har inkommit med yttrande till domstolen, är inte ersättningsgilla. Eftersom förfarandet i förhållande till parterna i målet vid den nationella domstolen utgör ett led i beredningen av samma mål, ankommer det på den domstolen att besluta om rättegångskostnaderna.

På dessa grunder beslutar

DOMSTOLEN (sjätte avdelningen)

– angående den fråga som genom beslut av den 9 januari 1986 förts vidare av Corte suprema di cassazione – följande dom:

Begreppet litispens i artikel 21 i konventionen av den 27 september 1968 innefattar det fall att en part väcker talan vid en domstol i en konventionsstat med yrkande om ogiltigförklaring eller hävning av ett internationellt köpeavtal medan en talan om fullgörelse av samma avtal, som väckts av den andra parten, är anhängig vid en domstol i en annan konventionsstat.

Due

Rodríguez Iglesias

Koopmans

Bahlmann

Kakouris

Avkunnad vid offentligt sammanträde i Luxemburg den 8 december 1987.

P. Heim
Justitiesekreterare

O. Due
Ordförande på sjätte avdelningen